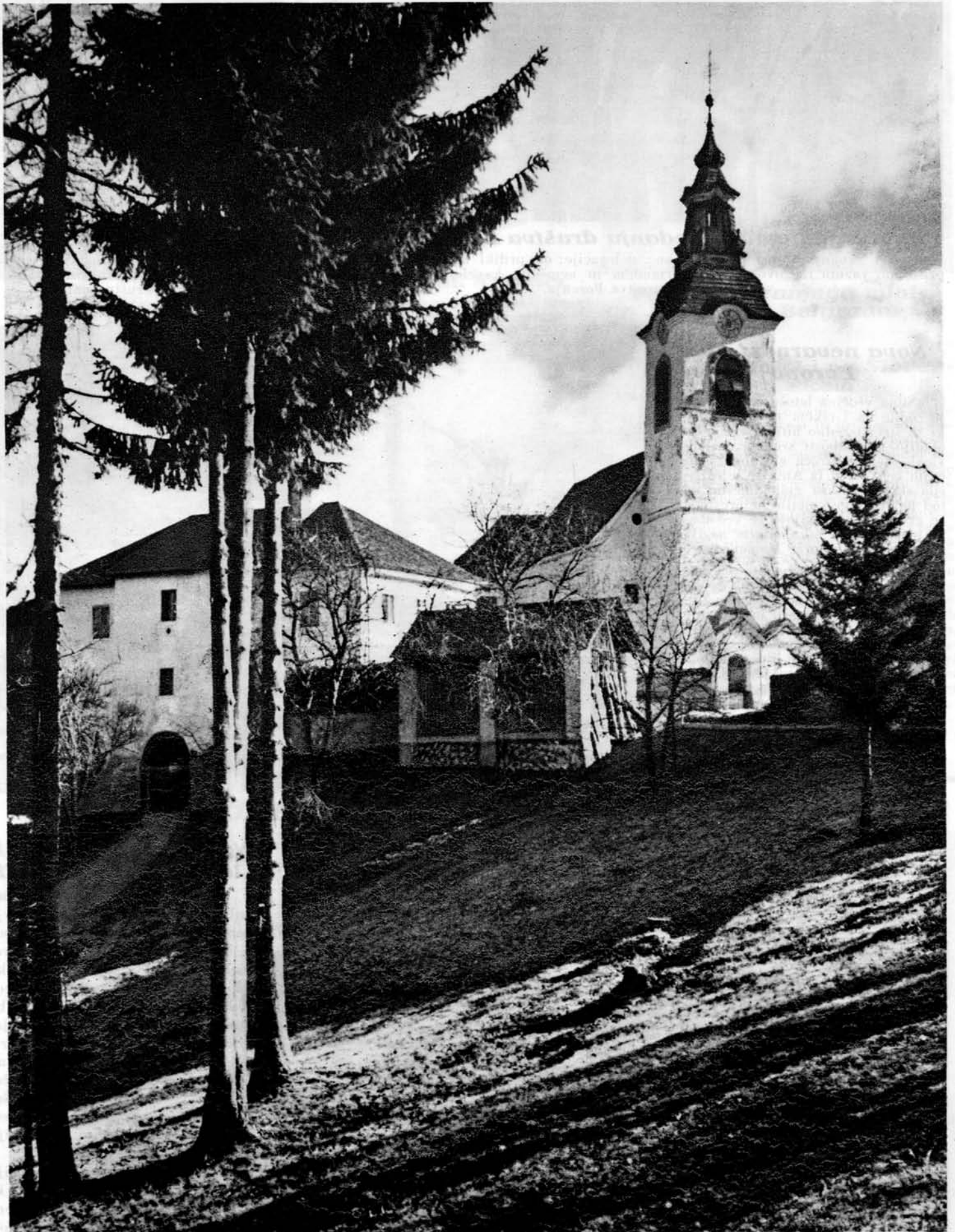

Ilustrirani Slovenec

Leto IV

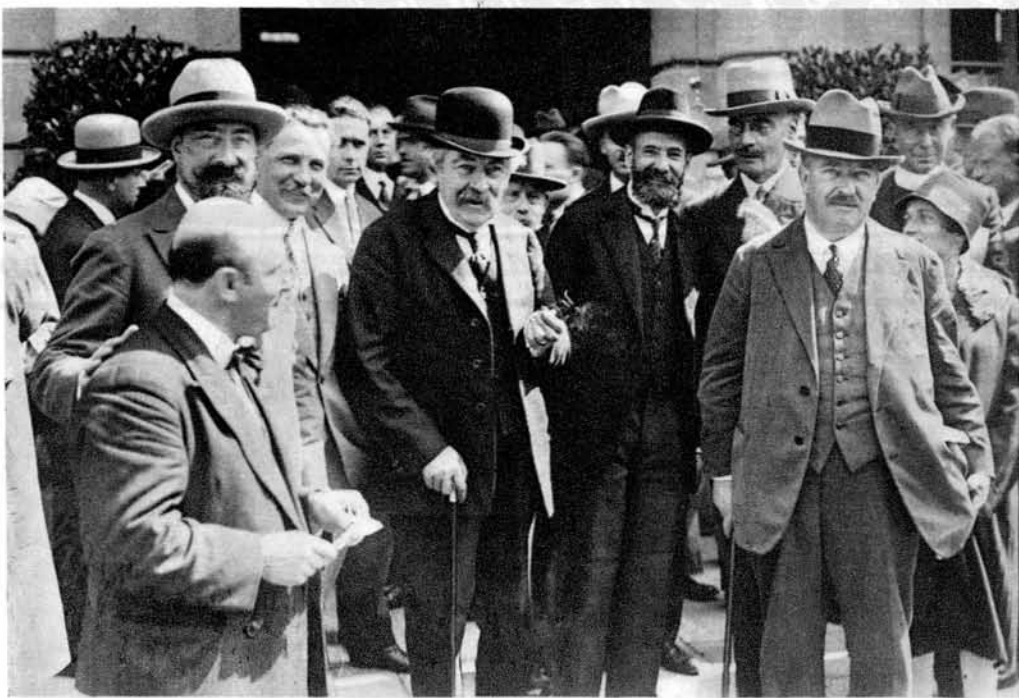
Tedenska priloga »Slovenca« (št. 218) z dne 23. IX. 1928

Štev. 39

Jesenski motivi: Janče (med Ljubljano in Litijo)

Foto: J. Skerlep.

K zadnjemu zasedanju društva narodov:

Francoski zunanji minister sredi franc. delegacije; ob priliki tega zasedanja je prišlo do raznih razgovorov med Briandom in nemškim kanclerjem Müllerjem glede izpraznitve Porenja.

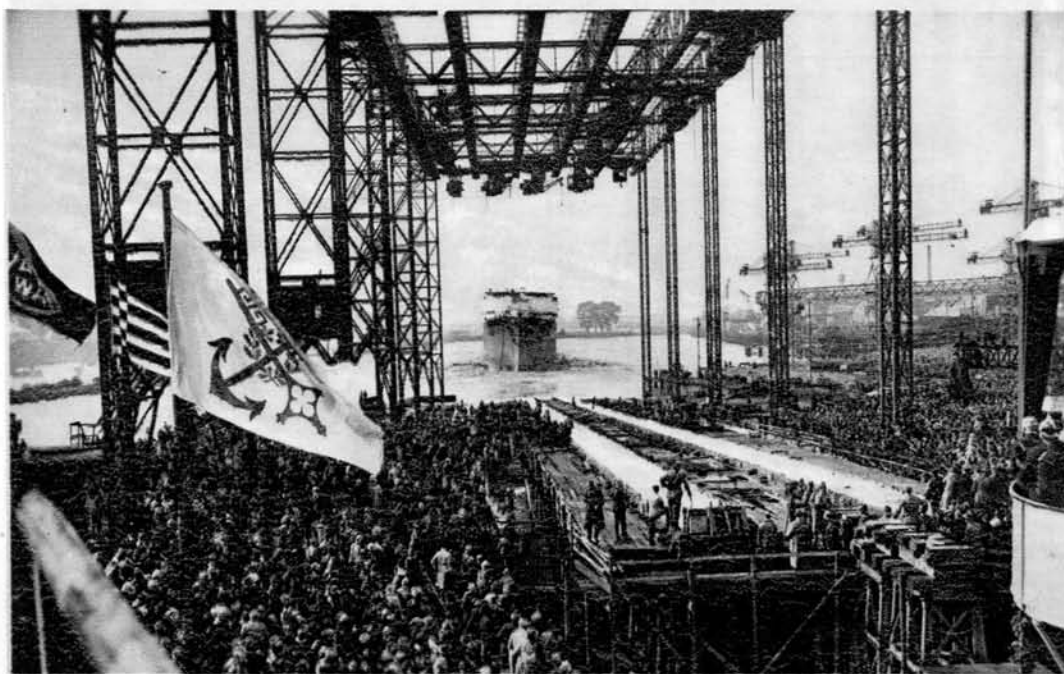
Herluft Zašle

danski poslanik v Berlinu, ki je bil ob priliki zadnjega zasedanja izvoljen za predsednika društva narodov.

Nova nevarnost za Evropo

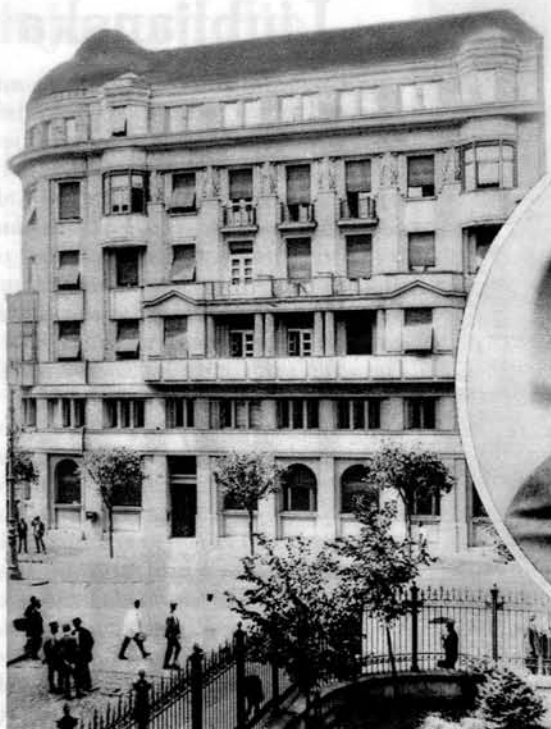
Silna vročina letošnjega poletja je rodila na Grškem novo bolezen, ki se širi z izredno hitrostjo. Ljudje obolijo na slabosti srca in na ledvicah, kar povzroča v mnogih slučajih celo smrt. Iz Aten se je razširila skoraj na vsa grška mesta, od tod pa tudi po kmetih in prestopa že grške meje. Javljajo že več obolenj na dengue, tako namreč nazivljejo bolezen, celo iz Marseilleja.

Na Grškem je zbolelo več stotisoč oseb in nekaj tisoč jih je že umrlo. Pozna se v vsem javnem življenju, velik del pisarn in delavnic je praznih. Oblasti se trudijo na vse načine, da zajezijo epidemijo. Ulice razkužujejo z apnom itd., toda če ne odnela vročina, se je bati najhujšega. Naša slika nam kaže, kako oblega prebivalstvo provizorične zdravniške postaje, ki jih je uvedla vlada v svrhu omejevanja bolezni. Vse se je boji in hiti k tem postajam in prodajalci ledu ne morejo sproti ustrežati občinstvu.

Nov dokaz nemške žilavosti in delavnosti

Sredi preteklega meseca je spustil Severno-nemški Lloyd v morje zopet dva morska velikana: »Evropos« in »Bremen«. Slika nam kaže »Bremen«, spuščeni v morje potem, ko ga je krstil nemški državni predsednik Hindenburg. Parnik sam bo dovršen l. 1929, in bo predstavljal višek ladjedelstva in arhitekture. V ospredju slike vidimo ogromno ladjino ogrodje, iz katerega je zdrčal velikani ob velikanskem navdušenju desettisočev, ki so stali gosto natrpni vse naokrog po obrežju pričakovaje svečanega trenutka. S tema dvema ladjama se Nemčija uvršča zopet med tiste države, ki stalno tekmujejo med seboj, katera bo imela najlepše — najhitrejše parnike.

Palača ministrskega predsedstva v Belgradu

Dr. Aní. Korošec
naš sedanjí ministrski predsednik in notranji minister.

Palača notranjega ministrstva v Belgradu

Westfalčki na Slovenskem

Slovenske katoliške organizacije na Westfalskem in pri nas doma so organizirale za letošnje počitnice hvalevredno narodno in dobrodelno akcijo. Preskrbele so namreč, da je preživelo večje število revnih otrok slovenskih rudarjev na Westfalskem svoje letošnje počitnice v domovini svojih staršev. Videli so na ta način Slovenijo, se priučili slovenščine in si okrepčali svoje zdravje. Slovenija je pokazala ob tej priliki lepo in hvalevredno gostoljubnost za deco svojih izseljencev, ki je bila porazdeljena na več skupin po raznih krajih. Naša slika nam kaže skupino, za katero je skrbel mariborski oblastni odbor v počitniški koloniji pri Sv. Martinu na Pohorju. Prve dni septembra so se Westfalčki zopet vrnili, na njim ostane njih prava domovina trajno v sreih.

(Foto J. Tittl.)

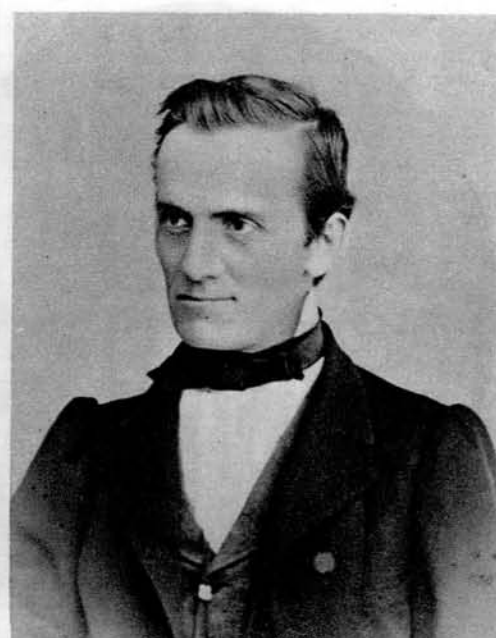
Slike k Slovenskemu biografskemu leksikonu

Hitzinger Peter
(1812—1867), pisatelj.

Jurčič Josip
(1844—1881), pisatelj.

Janežič Anton
(1828—1869) slovníčar in knjiž. organizator.

Pogled na stavbo „studija“ ljubljanske radijske postaje

na Bleiweisovi cesti (za poslopji Gospodarske zveze).

Dvorana studija

kjer se vrše predavanja, koncerti itd., v sredini je videti predavatelja pred mikrofonom.

Ljubljanska radijska postaja: studio

Pred dobrim mesecem je naš list prinesel vrsto posnetkov Radijske postaje v Domžalah. Postaja je bila takrat ravno dokončana in je pričnjala s poskusnimi oddajami. Danes je colotni obrat »Radio Ljubljana« že v polnem teku. Dan za dnem pošilja naša postaja v svet našo slovensko besedo, slovensko glasbo, umetnost, znanost. Naši inozemski rojaki pošiljajo od vseh strani navdušena pisma, v katerih izražajo svoje veselje, da so s pomočjo radijske postaje v stalni zvezi z domovino. Nešteto pism prihaja tudi od inozemcev, ki vsi slišijo našo postajo v nepričakovani čistoti in jakosti. Skratka, rečemo lahko, radijska postaja Ljubljana je že doslej dosegla več, kot smo kdaj mogli upati.

Danes prinašamo drugo vrsto slik. Zadnjič smo pokazali postajo samo, danes pa vidimo pred seboj slike oddajnih prostorov v Ljubljani, kjer se vršijo predstave, ki jih radijski valovi nosijo v svet. Te se vrše v tako imenovanem »studiju«, ki ga je zgradila Prosvetna zveza ob Bleiweisovi cesti. Zunanost stavbe je sicer zelo preprosta, zato pa je notranost toliko bolj zanimiva. Predvsem imamo v notranosti veliko dvorano, ki je od vseh strani obdana in obložena z zavesami in preprogami, ki zaduše vsak nepotreben šum, hkrati pa dajo prostoru gotovo akustiko. V tej dvorani se vrše vse prireditve. Pred proizvajalci stoji mikrofoni, ki sprejema vse vse glasove ter jih spreminja v električni tok. Od mikrofona gre žični dobod v posebno sobo k ojačevalnim aparatom. Te ojačajo mikrofonske toke, da dobe tako jakost, da morejo na poti v oddajno postajo v Domžale kljubovati vsem ev. motnjam. Od studija do postaje v Domžalah drži namreč poseben vod. Pri ojačevalnih aparatih imamo še celo vrsto kontrolnih in merilnih instrumentov, da službojoči tehnik vsak čas kontrolira kakovost prenosa.

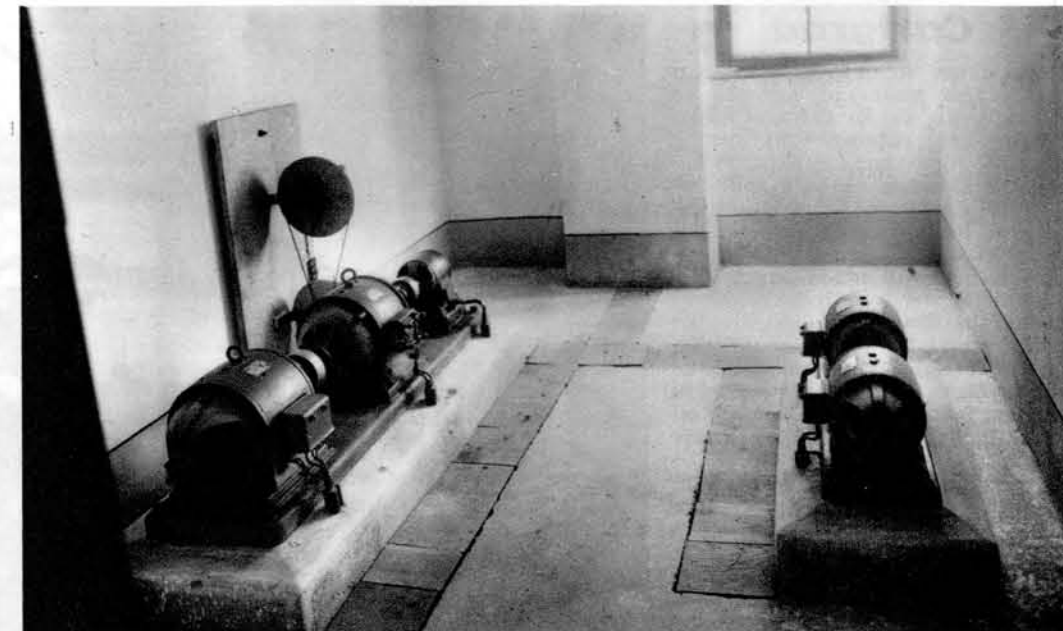
V ojačevalnem prostoru je mala centrala za vse mikrofonske veze, ki so

razpredene po mestu. Take veze imajo do sedaj opera, drama, hotel Union, kavarna Zvezda, stolna in frančiškanska cerkev. Iz teh krajev more Radio Ljubljana prenašati vse prireditve. Poleg teh vez se lahko za vsak slučaj posebej napravijo provizorični vodi za slučajne prenose, kot smo ga imeli n. p. pretekle dni iz veleseljma. V ta namen uporabljamo navadne telefonske linije, na katere se priklapi mikrofoni in tudi znamenita kukavica, ki napoveduje odmore. (Kot ose drugo, je seveda tudi kukavica električnega izvora — ena elektronka z oscilatornim krogom.)

Za manipuliranje z ojačevalnimi in drugimi aparati služi posebna stikalna plošča s celo vrsto kontrolnih instrumentov. Zraven nje je druga plošča za pogon strojev, ki oskrbujejo aparate s tokom. En stroj (motor-generator) služi za polnjenje akumulacij, drugi pa za anodno napetost ojačevalnih elektronk.

V želji, da pomore novim radio-interesentom do prvostopskih aparatov po najnižji ceni, si je osnovala Radijska postaja svoj propagandni odsek, ki je zgradil ličen paviljon ob Miklošičevi cesti. Tu je nameščena v enem delu trgovina Radijske postaje, drugi del pa je prevzela uprava »Slovenca«. Postaja je s svojo lastno trgovino že sedaj zelo ugodno uplivala na cene radijskih-aparatov na ljubljanskem trgu in je polno zaposlena. Vsakdo namreč že kar samoobsebi čuti, da dobi pri postaji kot prvem viru najboljše blago, kajti postaja mora skrbeti v prvi vrsti za solidnost aparatov, ker se zaveda, da je to najboljša reklama, drugič pa je njen namen, pridobivati, novih naročnikov, zato morajo biti že vsi pridobljeni zadovoljni.

Tako vidimo, da se celotna organizacija Radio-Ljubljane na vseh poljih prizadeva dvigniti to novo ustanovo do viška. Mi ji želimo najboljši uspeh.

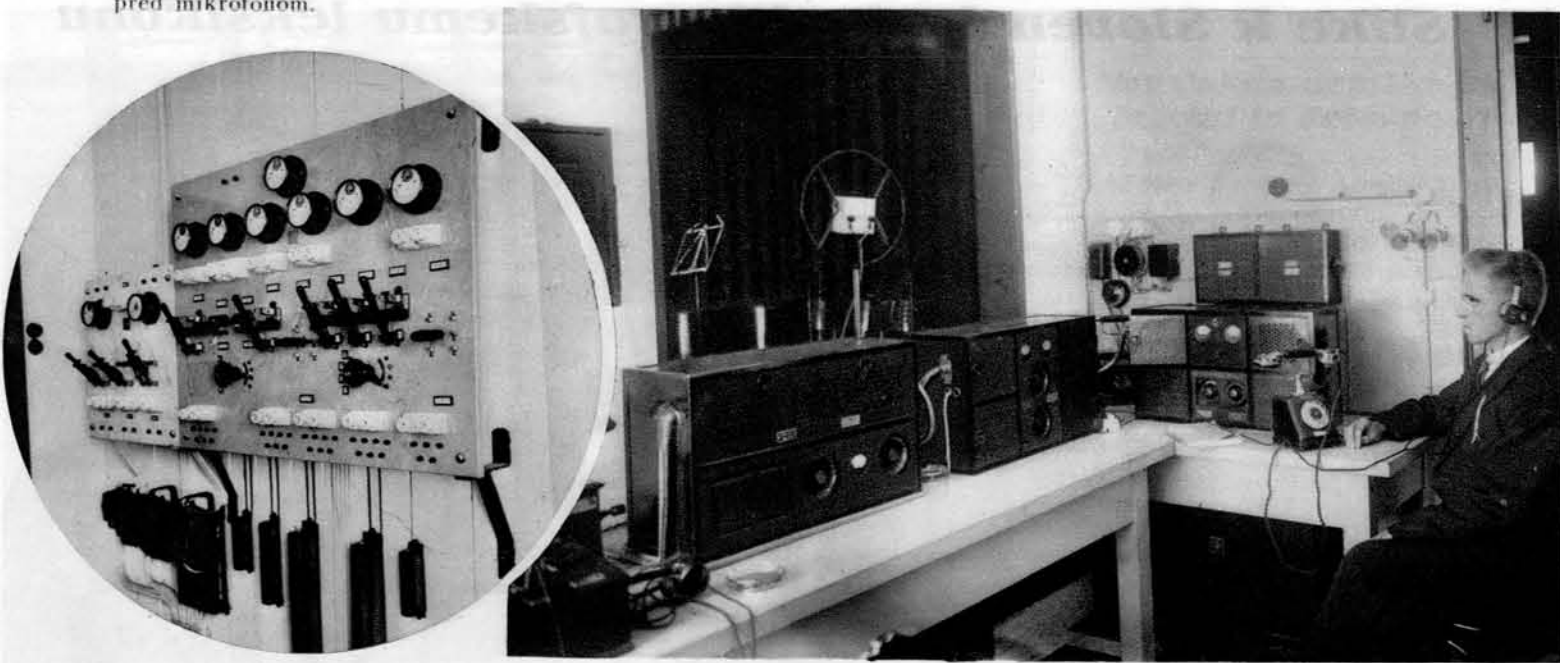
Motor-generatorji

ki oskrbujejo ojačevalne aparate s tokom.

Prenos koncerta harmonikarjev

na veleseljmu. Harmonikar igra pred mikrofonom, gre tok preko ojačevalca na mizi v studiju in nato v Domžale.

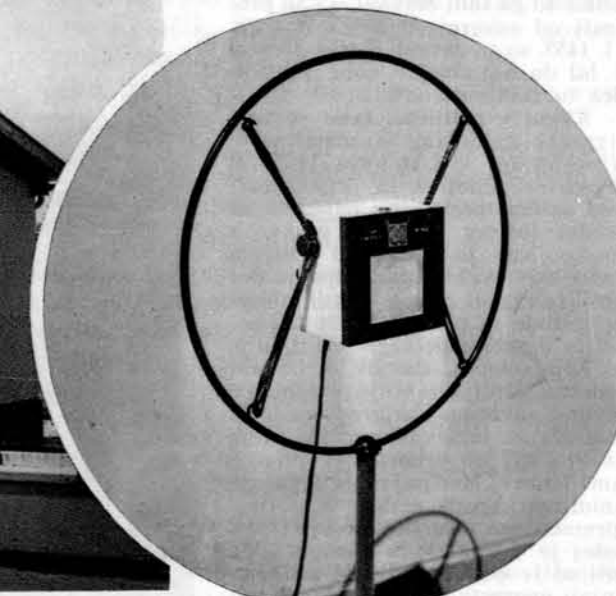
Notranjščina prostora za ojačevalne in kontrolne aparate

Na levi: Stikalne plošče ojačevalnih aparatov.

Prodajalna ljubljanske radijske postaje ob Miklošičevi cesti

Na desni: Mikrofoni, ki sprejema glasove in jih izpreminja v električni tok.

Carigrad

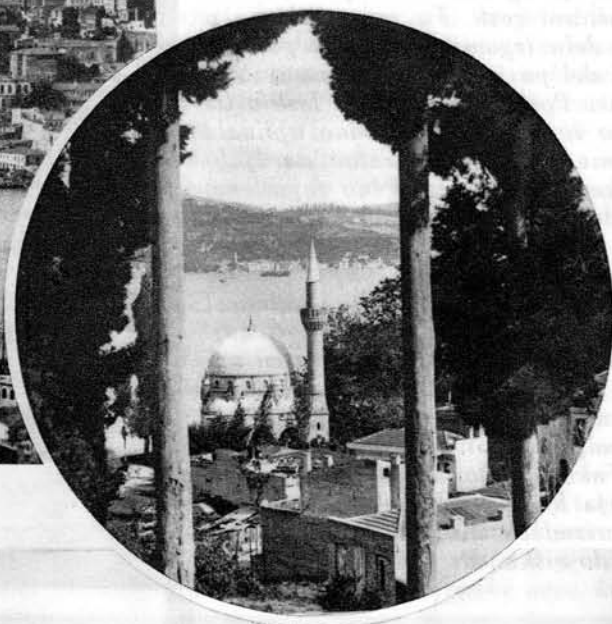
Še danes so deljena mnenja o tem, katero mesto je najlepše na svetu. Težko, če bo vladala v tem pogledu kdaj edinost, vsekakor se pa v prvi vrsti najlepših in najzanimivejših vedno imenuje tudi Carigrad. Njegova lega je prav čarobna. Na obeh bregovih južnega dela Bospora, ki veže Črno morje s Sredozemskim morjem, se amfiteatralično dviguje mesto, vabljivo po svoji čarobni pestrosti in znamenito po svoji zgodovini. V evropski del mesta, pravi Carigrad, se še globoko zajeda Zlati rog, eno največjih in najvarnejših pristanišč sveta. S cipresami in hišami pokrito gričevje se tako povsod preliva v morje.

Carigrad je zavzemal že v starem veku velevažno vlogo. Ustanovili so ga Dorijci l. 660. pred Kr. r. in tedaj ter še dolgo potem se je nazival Bizanc. Zaradi svoje prevažne zemljepisne lege se je razvil

Pogled s turškega pokopališča (spredaj) na „Zlatem rogu“ na gričevje s Stambulom

Na levi: Pogled čez „Zlati rog“ na Stambul

Na desni: **Bospor**, spredaj hiše z mošejo s cipresami, zadaj azijsko obrežje.

Spodaj: **Najožje mesto v Bosporu**, na levi evropsko obrežje, na desni azijsko.

hitro v veliko mesto in že l. 330 po Kr. r. ga je izbral cesar Konstantin (od tod tudi ime Konstantinopol) za prestolnico vzhodnega rimskega imperija, l. 395. je pa postal celo glavno mesto vzhodne rimske države. V srednjem veku je bilo mesto ponovno oblegano od tujih narodov, napadali so ga tudi Slovani, ki so prodirali od severovzhoda na Balkan, a l. 1453. so ga zavzeli Turki. Odslej je bil do najnovejše dobe prestolnica turških sultanov.

Kakor v politični, tako je tudi v verski zgodovini zavzemal velevažno mesto. V 9. stoletju je živel tu patriarh Photius, ki je pod carjevo zaščito prelomil s papežem in izvedel ločitev vzhodne cerkve z rimsko. Ker je stala pod vplivom Bizanca vsa vzhodna Evropa je potegnil ta razkol za seboj tudi tamošnje narode in žal se še doslej ni posrečilo doseči zopetnega zedinjenja.

Kljub temu, da si je izbrala moderna Turčija za svojo prestolnico Angoro, zavzema Carigrad vendarle še dandanes jako važno mesto. Šteje skoraj 1 milijon prebivalcev ($\frac{1}{3}$ mohamedancev). Med največje tamošnje zanimivosti spada cerkev sv. Zofije, izpremenjena v turško mošejo (vseh mošej je v Carigradu okroglo 900). Rusi so že od Carja Petra Velikega sanjali neprestano o tem, da se jim posreči na njej zamenjati polmesec s križem. Nobenega dvoma ni, da zavlada tu prej ali slej Slovan, Rus ali Bolgar.

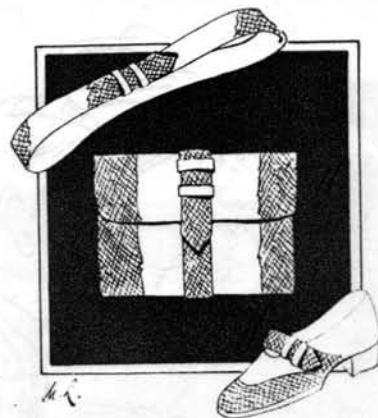

Naš modni kofiček

Jesenske obleke za starejše ženstvo.

Ta moda je taka, da zahteva samo mladost in star biti je nemoderno. Res se je starost nekam v kot potisnila, saj je kosmetika vseh muh polna in se goji sport do onemoglosti. Zatorej bo že res, da navidezno ni več starih žensk in predpisi mode ne govorijo prav nič o oblekah za mlade in oblekah za starejše ženske. Vse morajo biti enako, to je: mladostno oblečene. Prej so se smejali ženski, ki je bila že v letih, pa se je oblekla ko mladenka. Zdaj je obratno: če si v letih, se moraš obleči mladostno. Narobe svet! A pamet je vendarle še ista. In kdor se po njej ravna, jo mora uporabljati tudi pri oblekah. V tem članku spregovorimo nekaj besed o oblekah za starejše in močnejše ženske — ki so vendarle in navzlic vsej modi na svetu.

Predvsem je treba pri oblekah za take ženske paziti na kakovost blaga. Svila bodi trpežna in da se ne pomečka za prazen nič. Pomečkana obleka, čeprav lepa, je grda. Važna je tudi barva blaga. Najprikladnejša je črna in temnomodra barva, v taki je postava zmeraj bolj posukana, vitka. Vendar pridejo v poštev tudi temnozeleni, rjavi in svetlejši modre barve. Okraski in našitki naj bodo na teh oblekah čim preprostejši in manj vidni. Oblike teh oblek so za to jesen prav zanimive. Moderne so ravne oblike, zvočaste, zglobane in plisirane. Na sliki je videti nekaj takih oblek. Prva slika nam kaže obleko za vsak dan. Je iz mehkega jesenskega sukna, život je kakor moški telovnik, krilo razdeljeno na gube dveh pol. Ta obleka je lična in zelo pripravna. Na drugi sliki je obleka za posete. Na prsih je ovratnik, ki se lepo poveša navzdol, krilo je tesno plisirano, zadaj pa gladko. — Ker so letos moderne prav težke svile (Rips, Maroko-krep, Krep satin) je tudi obleka tretje skice iz takega blaga. Ta obleka je za praznjne namene, za gledališče, koncerte in podobno. Za iste namene služi tudi obleka četrte skice, ki je bogato, vendar preprosto okrašena s čipkastim blagom na rožasti ali črni svileni podlagi.

Kratkih kril ne bo več!

Čeprav se zdi, da so kratka krila kar večna, vendar smo jih že do grla siti. Res da ne bi bilo prav, če bi začeli nositi vlečke, a do gležnjev se bo krilo vendarle podaljšalo. Kratko krilo se bo pač še ohranilo za sportne namene. Vse boljše in praznjne obleke pa bodo imele krilo podaljšano, kakor je videti na pričujoči skici. Vsaj koleno bo vendarle pokrito in tako ne bo več razstave prekel (kakor slišimo zdaj tolikrat, a nič ne izda).

Krokodilovo usnje

je še zmeraj moderno, in sicer za čevlje, pasove in torbice. Na sliki vidimo čevljev, ki je narejen iz navadnega krokodilovega usnja. Prav tako sta iz dveh vrst usnja sestavljena torbica in pas. — Sestava mora biti seveda okusno prirejena in dotični predmeti so potem bolj lični, kakor bi bili narejeni iz enovrstnega usnja.

— Potem pa dovolite, da vam kaj nasvetujem: založite se čim boljše za pot. Za sojotiče pripravite cenenege tobaka-mahorko, zelenega čaja, bombaževine, pa prav pisana mora biti, kremenčke s kresali, nožičev ..., vsako tako drobno šaro!²

— Čemu pa mi bo?

— Boste potrebovali, namesto denarja. Saj novcev ne poznajo tam!

— Mar tam pri kupčiji blago z blagom zamenjavate?

— Zamenjavamo. Če bo vam na primer treba prikupiti še kaknega konjiča ali če bo treba vodnika plačati, kar takoj potegnite iz vreče mahorko! Samo ne smete jih preveč razvaditi. Nikar jih nam ne pokvarite: funt ali pa dva za konja, dosti bo!

Vedenej Savič se je nasmehnil. — To pa ni drago! — je dejal.

— Pa si ne kupujte mahorko v listih. Stolčeno morate vzeti, zdrob. Tam nič ne kadijo, samo njuhajo...

Novi znanec je Vedeneju Saviču podal veliko koristnih nasvetov. Odkrit človek je bil, in se s tem jako prikupil poslovodji.

Čim je stopil Vedenej Savič iz krčme, je naletel na svoje fante. Sprehajali so se po ulicah, si ogledovali ljudi pa kazali, kakšni junaki so sami. Kučme

² Mahorka — domač žilav tobak, je trd kakor zdrob. Zeleni čaj, v opeko stisnjeni odpadki, kuhajo domačini z moko in maslom kakor juho.

so jim sedele postrani. Zipune³ so odpeli tako, da je bilo videti suknjene kaftane. Kratkomal, prav gizdalinsko so se postavljali!

Zunaj je bilo že kakor pomladi! Solnce se je venomer rušil s streh: šumel je kakor košata gospa in krinolini. Vode pa je toliko lilo, kot da bi bil izdaten dež! Poslovodja je poklical fante s seboj, pa šel z njimi na trg po prodajalnah, da si nakupi vso tisto navlako. Dve rdečki je izdal (bankovci po 10 rubljev) pa je dobil toliko blaga, da še nesti niso mogli: natovorili so si zvrhano polne sanke.

Vrnili so se v prenočišče. Tam pa je že čakal na nje bradač, da bi se zmenili za konje. Vedenej Savič je kar izbulil oči, ko je čul zahtevano voznino. Nič manj kakor dve sivki (bankovci po 100 rubljev) je zahteval bradač za to, da bi jih peljal njih četrto tja pa nazaj! A potem je pričel poslovodja natančno računati, pa je videl, da voznik ni nič preveč rekel. Saj je rabil dve trojki za potnike, pa dva para, da bi peljal seno in oves. Med potjo ne bi našli niti kopice mahu za konje: vse je bilo treba peljati s seboj. Deset konj pa četvorica ljudi, pa vse to šest tednov in hrana med potjo... Lahko bi pristal na zahtevo. A kdo bi plačal, ne da bi bantal?

³ Zgornja suknja, v pasu vrezana in nabrana do kolen, brez ovratnika.